

Wat ons scheidt en verbindt

Grenzen in de Euregio - Les frontières dans l'Euregio - Grenzen in der Euregio

VERDAMMT LANG HER

ÇA FAIT UN BAIL

LANG GELEDEN

Naar de markt in Vaals, 's middags shoppen in Aken en dan voor een frietje naar België. Dit soort ritjes zijn voor ons tegenwoordig heel normaal. We kunnen dan ook zeer gemakkelijk de grens oversteken, de regio lijkt bijna "grenzeloos". Maar was dat altijd al zo? Nee, integendeel zelfs.

In de Euregio zijn grenzen al 10 generaties lang bepalend voor het leven van de inwoners. Een bijzondere plaats om dat "grensgevoel" van dichtbij te ervaren, is het **Drielandenpunt** bij Vaals (afb. 1). Hier komen de grenzen van 15 Duitsland, Nederland en België samen. Je moet tegenwoordig goed zoeken om de grenzen nog te kunnen zien. Maar wanneer je beter kijkt, zijn ze er zeker nog: de sporen en overblijfselen 35 van de vele grenzen die zich hier al lang geleden bevonden.

Op sommige plaatsen zie je de **landgraaf** of landweer nog, die in de middeleeuwen om het "Akense rijk" 40 lag. Een wal met een beukenhaag en 45

Afb. 1 - Het Drielandenpunt, of ook: Vierlandenpunt

Op oude land- en postkaarten staat "Vierlandenpunt" of "Vierlandenblik". Vanuit Vaals gaat de Viergrenzenweg de berg op. Waar komen deze namen vandaan, hier komen toch de grenzen van DRIE landen samen?

een gracht beschermden deze rijksstad tegen ongewenste bezoekers. Langs de landgraaf loopt tegenwoordig de Duits-Belgische grens. Grenzen worden aangegeven met grensstenen, hier genummerd van 1 bij Luxemburg tot 1032 op het Drielandenpunt (afb. 2). De Nederlands-Belgische **grensstenen** beginnen hier eveneens met nummer 1 (afb. 3) en eindigen aan de Noordzee met nummer 369. De adelaarsstenen stammen uit de 17de eeuw. Hiervoor werd het wapendier van de rijksstad Aken in de steen gebeiteld (afb. 3). Je kunt nog enkele van deze stenen vinden in het Akense bos.

Afb. 2a/b - Grensstenen tussen DE en BE, genummerd van 1-1032

Afb. 3

Adelaarssteen aan de landgraaf in het Akense bos

Overall waar er grenzen zijn, zijn er ook **smokkelaars**. Deze mensen brachten spullen over de grens, zonder hiervoor

Waarom merk je in het dagelijks leven nog dat er grenzen zijn? Schrijf op welke grenzen je kent en wat ze voor de mensen betekenen.

Schrijf een spannend smokkelverhaal, waarin de grens een belangrijke rol speelt! (Koffie en tabak speelden bijv. altijd een grote rol.)

belasting (tol) te betalen. Dat was natuurlijk strikt verboden. In onze omgeving ging het hierbij voor en na de Tweede Wereldoorlog om levensmiddelen, boter, vlees en sigaretten. Maar het was vooral koffie die in een rugzak of in omgebouwde voertuigen uit België 50 naar Duitsland werd gesmokkeld (afb. 5). Daarvoor werden zelfs grote groepen kinderen ingezet. Zo konden Duitse gezinnen beter in hun levensonderhoud voorzien. Met smokkel kon je namelijk in twee nachten meer verdienen dan je normaal in een maand verdiende. Er zijn veel verhalen en anekdotes over deze tijd. 55 Maar wat je zeker niet mag vergeten, is dat aan de grens ruim 50 smokkelaars en tollenaars in de tijd na de Tweede Wereldoorlog om het leven zijn gekomen.

- Nederlands-Duitse grensovergang Locht: grens-, tol- en smokkelverhalen in het zollmuseum-friedrichs.de
- Duits-Belgische grensovergang Köpfchen: natuur treft cultuur (met overblijfselen van de grensgeschiedenis, zoals Westwall, Belgisch en Duits tolgebouw, enz. kukukandergrenze.org)
  - Prachtige themawandelroutes: grenzrouten.eu
  - Doolhof bij drielandenpunt.nl (afb. 7)
  - "Klèng Wach" in Vaals: het kleinste museum van NL

Ook al zijn de grenzen nu vaak niet meer zo goed te herkennen en kun je ze makkelijk oversteken – grenzen zijn er natuurlijk nog 60 steeds. Ze bepalen zeer nauwkeurig wat waarbij hoort en scheiden (of verbinden!) niet alleen landen, maar ook regio's, provincies, steden, gemeenten en grondstukken.

Afb. 9

Afb. 8
Het Drielandenpunt heeft zelfs een eigen biermerk: wat zou de naam betekenen?

Afb. 4

In het midden de Nederlands-Belgische "grenspaal 1", van hieruit is het 369 "grenspalen" tot aan de Noordzee.

Afb. 5

Afb. 6

KuKuK aan de grens (oud tolhuis)

Afb. 7 - Doolhof bij het Drielandenpunt